



REPUBLIKA E SHQIPËRISË  
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR



AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË  
SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL  
PËR MARRJEN E KATEGORIVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS  
“BIOLOGJI”

SHKURT, 2024

Koordinatore

Dr.Mimoza Milo

## TABELA E PËRMBAJTJES

I. HYRJE.....	3
II. QËLLIMI I PROGRAMIT .....	3
III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT .....	5
3.1 Përmbajtja e programit orientues për mësuesit e kategorisë së dytë dhe të tretë të kualifikimit.....	5
3.1.1 <i>Fushat kryesore të zhvillimit profesional</i> .....	5
3.1.2 <i>Modele të testeve për secilin nivel arsimor AMU dhe AML</i> .....	11
3.2 Përmbajtja e programit orientues për mësuesit e kategorisë së parë të kualifikimit.....	25
3.2.1 <i>Model ore mësimore për secilin nivel AMU dhe AML</i> .....	25
3.2.2 <i>Kriteret e vlerësimit të orës mësimore të hapur</i> .....	42

## I. HYRJE

Mësuesi është faktori më i rëndësishëm në përmirësimin e arritjeve të nxënësve. Një mësuesi, për të qenë i aftë në punën e tij, nuk i duhet të zotërojë vetëm lëndën, por edhe të dijë ta transmetojë atë sa më lehtësisht te nxënësit, nëpërmjet metodologjive bashkëkohore. Mësuesit punojnë me përgjegjshmëri dhe integritet, kanë njohuri të forta përmbajtësore, përdorin dijet dhe aftësitë e tyre, zhvillojnë dhe përditësojnë njohuritë nëpërmjet vlerësimeve dhe vetëvlerësimeve të vazhdueshme, ndërtojnë marrëdhënie pozitive profesionale dhe bashkëpunojnë me prindërit në interesin më të mirë të nxënësve të tyre.

Programi i zhvillimit profesional për marrjen e kategorive të kualifikimit të mësuesve të lëndës së biologjisë është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar (ASCAP) për t'u ardhur në ndihmë:

- të gjithë mësuesve të lëndës së biologjisë në përgatitjen për testimin kombëtar për marrjen e kategorisë së dytë dhe të kategorisë së tretë të kualifikimit, si dhe për përgatitjen e orës së hapur mësimore për marrjen e kategorisë së parë të kualifikimit,
- të gjitha Drejtorive Rajonale të Arsimit Parauniversitar (DRAP) dhe Zyrave Vendore të Arsimit Parauniversitar (ZVAP) për të organizuar zhvillimin profesional për të gjithë mësuesit që do të hyjnë në këtë proces.

Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave që MAS-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen.

## II. SYNYMET DHE QËLLIMET E PROGRAMIT

Synimet e hartimit të programit të zhvillimit profesional të mësuesve për efekt kualifikimi janë:

- të ofrojë një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së biologjisë në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese, si dhe DRAP-eve, ZVAP-ve, për të organizuar zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DRAP-et, ZVAP-të, përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;

- të ofrojë një program të detyruar dhe të unifikuar, për mësuesit që këtë vit do të marrin kategoritë e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje cilësore, për të përballuar me sukses kërkesat që ka ky proces kombëtar.

***Programi ka për qëllim që mësuesi:***

- të njohë dhe të zbatojë legjislacionin arsimor e në mënyrë të veçantë risitë më të fundit të reformës arsimore;
- të zotërojë kompetencat, bazuar në standardet profesionale të mësuesit, për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor, për një mësimdhënie të suksesshme;
- të demonstrojë aftësitë në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e mjedisit të klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorin e metodave dhe veprimtarive sipas stileve të të nxënësve; për përdorimin e teknikave të vlerësimit të nxënësve etj.;
- të tregojë përgjegjshmëri në njohjen e koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë dhe në jetën reale, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- të njohë konceptin e gjithëpërfshirjes dhe të demonstrojë përfshirjen e nxënësve në procesin mësimor dhe në aktivitetet e shkollës;
- të lidhë dhe të aktualizojë konceptet lëndore me prioritet globale që kanë të bëjnë me ndryshimet klimatike, fatkeqësitë natyrore, pandemitë, krizat ekonomike, antisemitizmin, çështjet e barazisë gjinore etj., me qëllim ndërgjegjësimin e nxënësve dhe përgatitjen e tyre për të përballuar sfidat e shoqërisë sot dhe në të ardhmen;
- të demonstrojë zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë;
- të zotërojë zbatimin e rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe gjatë procesit të mësimdhënie – nxënies;
- të përdorë aftësitë e TIK-ut në procesin mësimor, si një nga risitë më të fundit në mësimdhënien me kompetenca dhe modelet e arsimit të kombinuar; të planifikojë dhe të zhvillojë orë mësimi efektive sipas metodologjive bashkëkohore të mësimdhënies dhe të të nxënësve.

### III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

**Përmbajtja e programit orientues të kualifikimit të mësuesve është e organizuar në dy pjesë:**

3.1 *Përmbajtja e programit orientues për mësuesit e kategorisë së dytë (Mësues specialist) dhe të tretë (Mësues i kualifikuar) të kualifikimit. Në këtë rubrikë përfshihen, përveç kompetencave profesionale dhe rezultateve të pritshme sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, edhe dy modele testesh për lëndën e biologjisë në secilin nivel arsimor: arsim i mesëm i ulët (AMU) dhe arsim i mesëm i lartë (AML).*

3.2 *Përmbajtja e programit orientues për mësuesit e kategorisë së parë (Mësues mjeshtrë) të kualifikimit. Në këtë rubrikë ka dy modele orësh mësimore për lëndën e biologjisë në secilin nivel arsimor: AMU dhe AML, si dhe kriteret e vlerësimit të orës mësimore të hapur.*

#### ***3.1 Përmbajtja e programit orientues për mësuesit e kategorisë së dytë dhe të tretë të kualifikimit***

Programi për mësuesit e kategorisë së dytë dhe të kategorisë së tretë të kualifikimit përmban fushat kryesore të zhvillimit profesional, si dhe modele testesh për AMU dhe AML.

##### **3.1.1 Fushat kryesore të zhvillimit profesional**

Ky program është hartuar duke mbajtur parasysh sefushat kryesorenë të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve të kategorisë së dytë dhe të kategorisë së tretë janë:

- dokumentacioni zyrtar<sup>1</sup> shkollor, i cili ka të bëjë me veprimtarinë mësimore - edukative të mësuesve në shkollë;
- programe lëndore të biologjisë;
- aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK-ut në procesin mësimdhënies - nxënies të lëndës së biologjisë;
- aspekte të etikës dhe të komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtja shkencore e lëndës, sipas programeve lëndore të biologjisë.

Në fushat kryesore të zhvillimit profesional përcaktohen:

- kompetencat profesionale si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës/lëndës.

---

<sup>1</sup> Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS-it që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë/lëndë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesinqë të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqëndrohet.

<b>FUSHA “DOKUMENTACIONI ZYRTAR SHKOLLOR”</b>	
<b>Kompetenca</b> “Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor”	<b>Literatura e rekomanduar</b>
<p><b>Rezultatet e pritshme</b></p> <p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar dhe Rregulloren për funksionimin e Institucioneve Arsimore Parauniversitare në Republikën e Shqipërisë.</li> <li>• zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore;</li> <li>• zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës;</li> <li>• demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MAS-it në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies;</li> <li>• zbaton etikën profesionale të mësuesit;</li> <li>• respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit;</li> <li>• respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit;</li> <li>• zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.</li> <li>• Rregullore e funksionimit të institucioneve arsimore parauniversitare në Republikën e Shqipërisë, miratuar me Urdhër nr.31, datë 28.01.2020</li> <li>• Udhëzimi nr.22 “Për fillimin e vitit shkollor 2022-2023 në sistemin arsimor parauniversitar”, MAS (27.07 2022).</li> <li>• Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 “për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar” i ndryshuar me Udhëzimin nr.14, date 28.7.2021</li> <li>• Udhëzimi nr. 16, datë 28.07.2021 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”.</li> <li>• Udhëzimi nr. 2, datë 08.02.2023. “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”.</li> <li>• Udhëzimi nr. 17, datë 05.07.2022 “Për vlerësimin e nxënësve në sistemin arsimor parauniversitar”.</li> <li>• Urdhër nr.46 datë 24.07.2020 “Për standardet profesionale të formimit të përgjithshëm dhe të formimit lëndor të mësuesve në sistemin arsimor parauniversitar”.</li> </ul>

## FUSHA “PROGRAME LËNDORE TË BIOLOGJISË”

Kompetenca “Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të biologjisë në shkollë”	Literatura e rekomanduar
<p><b>Rezultatet e pritshme</b></p> <p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij;</li> <li>• përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim;</li> <li>• përdor me efikasitet, në dobi të prirejeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit;</li> <li>• gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program;</li> <li>• gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre;</li> <li>• harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me njohuritë dhe shkathtësitë e programit;</li> <li>• kategorizon rezultatet e të nxënit e programit sipas niveleve të arritjes së të nxënit;</li> <li>• tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të biologjisë);</li> <li>• përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit;</li> <li>• siguron informacion që demonstroi lidhjen e biologjisë me shkencat e tjera dhe me jetën reale.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Korniza Kurrikulare, 2014.</li> <li>• Kurrikula bërthamë AMU, klasat VI-IX, 2014.</li> <li>• Kurrikula bërthamë AML, klasat X-XII, 2016.</li> <li>• Programet me kurrikulën e bazuar në kompetenca, klasat VI-IX dhe klasa X -XII.</li> </ul>

**FUSHA “ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK-ut  
NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE”**

<p align="center"><b>Kompetenca I</b></p> <p align="center"><b>“Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e biologjisë”</b></p>	<p align="center"><b>Literatura e rekomanduar</b></p>
<p><b>Rezultatet e pritshme</b></p> <p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij;</li> <li>• përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve;</li> <li>• demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit;</li> <li>• identifikoi nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar);</li> <li>• planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta;</li> <li>• demonstroi qëndrim pozitiv ndaj shkencës dhe lëndës së biologjisë;</li> <li>• edukoi të nxënësit dashurinë dhe kërkueshmërinë ndaj lëndës së biologjisë;</li> <li>• motivoi nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelësat e progresit të tyre;</li> <li>• krijoi klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit;</li> <li>• punoi me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015.</li> <li>• Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës së biologjisë në arsimin e mesëm të ulët, dhjetor 2018.</li> <li>• Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës së biologjisë në arsimin e mesëm të lartë, dhjetor 2018.</li> </ul>
<p align="center"><b>Kompetenca II</b></p> <p align="center"><b>“Përdorimi i metodave dhe strategjive efektive në mësimdhënien e biologjisë”</b></p>	<p align="center"><b>Literatura e rekomanduar</b></p>
<p><b>Rezultatet e pritshme</b></p> <p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA (sot ASCAP)</li> </ul>



<ul style="list-style-type: none"> <li>• përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar;</li> <li>• përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve;</li> <li>• planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin;</li> <li>• përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve;</li> <li>• përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen;</li> <li>• përdor proceset biologji në mësimdhënien – nxënien e biologjisë;</li> <li>• demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit;</li> <li>• shpjegon parimet e hartimit të një testi për nxënësit.</li> </ul>	<p>2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Udhëzimi nr. 17, datë 05.07.2022 “Për vlerësimin e nxënësve në sistemin arsimor parauniversitar”.</li> <li>• Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës së biologjisë në arsimin e mesëm të ulët, dhjetor 2018.</li> <li>• Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës së biologjisë në arsimin e mesëm të lartë, dhjetor 2018.</li> <li>• Modele testesh për arsimin parauniversitar (Teste të hartuara nga mësuesit), ASCAP 2020 Lënda: biologji.</li> <li>• Modele pyetjesh nga mësuesit për mësuesit, ASCAP 2021, Lënda: biologji.</li> </ul>
<p><b>Kompetenca III</b></p> <p><b>“Përdorimi i teknologjinë së informacionit dhe komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në biologji”</b></p>	<p><b>Literatura e rekomanduar</b></p>
<p><b>Rezultatet e pritshme</b></p> <p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• prezanton materiale matematikore duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Math Type në Word;</li> <li>• nxit nxënësit të bëjnë prezantime në biologji duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta;</li> <li>• gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien;</li> <li>• përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së biologjisë apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tekste nxënësi apo materiale në ndihmë të mësuesit të lëndës së biologjisë që përdoren në klasat VI - IX të arsimit të mesëm të ulët si dhe në klasat X - XII të arsimit të mesëm të lartë dhe kanë në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie -nxënie.</li> <li>• Urdhër për miratimin e “Standardeve profesionale të mësuesit për përdorimin e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit”, nr. 84 datë 06.05.2021.</li> </ul>

materialesh nga website.	<ul style="list-style-type: none"> <li>Material ndihmës për mësuesit lidhur me përdorimin e platformave online në procesin mësimor, ASCAP 2021.</li> </ul>
--------------------------	--

### FUSHA “ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT”

Kompetenca	Literatura
<p><b>“Zbatimi i rregullave të etikës dhe komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit”</b></p>	
<p><b>Rezultatet e pritshme</b></p> <p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>njuh rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin;</li> <li>sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar.</li> <li>Rregullore e funksionimit të institucioneve arsimore parauniversitare në Republikën e Shqipërisë, miratuar me Urdhër nr.31, datë 28.01.2020</li> <li>Urdhër nr.46 datë 24.07.2020 “Për standardet profesionale të formimit të përgjithshëm dhe të formimit lëndor të mësuesve në sistemin arsimor parauniversitar”</li> </ul>

### FUSHA “ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE”

Kompetenca	Literatura
<p><b>“Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe”</b></p>	
<p><b>Rezultatet e pritshme</b></p> <p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>njuh rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe;</li> <li>demonstron zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.</li> </ul>

### FUSHA “PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS”

<b>Kompetenca</b>	
-------------------	--

“Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së biologjisë”	Literatura e rekomanduar
<p><i>Mësuesi i biologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dallon konceptet dhe shprehitë kryesore me të cilat operon lënda e biologjisë në klasat VI-IX dhe X-XII;</li> <li>• përshkruan mënyrën e formimit të koncepteve matematikore në klasat VI-IX dhe X-XII;</li> <li>• përshkruan zhvillimin vertikal, nga njëri vit në tjetrin, të koncepteve dhe shprehive;</li> <li>• dallon ndërvarësinë e koncepteve matematikore nga njëri - tjetri dhe lidhjen me konceptet e lëndëve të tjera;</li> <li>• zgjidh me saktësi dhe me mënyra të ndryshme situata problemore biologji të cilat përdorin konceptet dhe aftësitë e programeve në klasat VI-IX dhe X-XII;</li> <li>• përdor informacion të saktë e bindës për vlerat përdoruese të biologjisë në shkencat tjera dhe në jetën e përditshme.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Programe dhe tekste të lëndës së biologjisë për mësuesin dhe nxënësin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës për klasat VI-IX për arsimin e mesëm të ulët dhe X - XII për arsimin e mesëm të lartë.</li> </ul>

### 3.1.2 Modele të testeve për secilin nivel arsimor AMU dhe për AML

#### *Model testi për Arsimin e Mesëm të Ulët*

##### **Dokumentacioni zyrtar shkollor**

1. Bazuar në Udhëzimin për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve, provimi quhet i kryer me sukses nëse kandidati ka fituar të paktën: 1 pikë

- A) 30% të pikëve për secilën pjesë të testit.
- B) 40% të pikëve për secilën pjesë të testit.
- C) 50% të pikëve për pjesën e parë të testit.
- D) 70% të pikëve për pjesën e parë të testit.

2. Një mësues i interesuar për të kuptuar se sa e përmbush standardin “Vlerësimi i të nxënit”, si një ndër standardet e formimit të përgjithshëm të mësuesit në arsimin parauniversitar, analizoi të gjithë treguesit e këtij standardi. Nga vlerësimi i treguesve të standardit i rezultoi që mesatarja e tij e pikëve për këtë standard ishte 2,8. Përcaktoni cilit nivel të arritjeve të standardeve të formimit të përgjithshëm të mësuesve i korrespondon kjo mesatare e pikëve:

1 pikë

- A) Nivelit 1
- B) Nivelit 2
- C) Nivelit 3
- D) Nivelit 4

3. Zgjidhni e vërtetë (V) ose e gabuar (G).

2 pikë

a) Referuar Udhëzimit “Për organizimin dhe funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”, punonjësit arsimorë trajnohen të paktën tri ditë në vit. Tri ditë trajnimi pasqyrojnë tre kredite. V/G \_\_\_\_\_

Referuar Rregullores për funksionimin e institucioneve arsimore parauniversitare në Republikën e Shqipërisë, në fillim të vitit shkollor, mësuesi dorëzon në drejtorinë e shkollës planin vjetor të lëndës, si edhe planin e periudhës së parë. Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë. Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar të periudhës, ndryshime të cilat miratohen nga drejtori i institucionit arsimor. V/G \_\_\_\_\_

### Programi lëndor

4. Programi i biologjisë është ndërtuar nga parime specifike që lidhen me organizimin e strukturës dhe përmbajtjes lëndore të biologjisë. Cila nga alternativat e mëposhtme NUK përfaqëson një parim?

1 pikë

- A) lineariteti
- B) rrimarrja
- C) integrimi
- D) metodologjia

5. Në bllokun tematik “Biologjia qelizore” cila nga rezultatet e mëposhtme të të nxënit përfaqëson qëndrimet dhe vlerat? 1 pikë

A) Nxënësi/ja shpjegon se si strukturat kryesore përbërëse të qelizave eukariote janë të lidhura me funksionet e tyre;

B) Nxënësi/ja përgatit ose përdor preparate të gatshme për të vëzhguar qeliza të ndryshme

C) Nxënësi/ja diskuton rëndësinë e arritjeve të teknologjisë mikroskopike, së i mundësi për të njohur më mirë qelizën;

D) Nxënësi/ja shpjegon teknikat aseptike të përdorura në kultivimin e organizmave.

6. Fusha e shkencave të natyrës, përmes situatave të larmishme të të nxënit, zhvillon kompetencat që lidhen në mënyrë të veçantë me temat ndërkurrikulare: Ndërvarësia, Mjedisi, Vendimmarrja Morale, Zhvillimi i Qëndrueshëm. Sugjeroni nga një mundësi tlidhjes së lëndës së biologjisë me secilën nga temat ndërkurrikulare. 4 pikë

a) Ndërvarësia

b) Mjedisi

c) Vendimmarrja Morale

d) Zhvillimi i Qëndrueshëm

### Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë

7. Për temën “Në kërkim të biodiversitetit” cilat burime do të përfshinit gjatë planifikimit të orës mësimore për të përdorur TIK-un në mësimdhënie? 1 pikë

A) Guida terreni të jetës rajonale të bimëve dhe kafshëve online;

B) Materiale të tilla si teksti mësimor, album me foto kafshësh dhe bimësh;

C) Skematizime dhe vizatime bimësh dhe kafshësh;

D) Tekste jashtë shkollore me kuriozitete për florën dhe faunën e vendit tonë.

8. Qëllimi kryesor i një eksperimenti shkencor në biologji është: 1 pikë

A) të formulojë hipotezën;

B) të grumbullojë të dhëna për hipotezën;

C) të formulojë problemën;

D) të provojë se hipoteza e dhënë është korrekte.

9. Pyetjet vlerësuese u kërkojnë nxënësve: 1 pikë

- A) të bëjnë analizën e problemeve;
- B) të bëjnë gjykime rreth temës që diskutohet;
- C) të zbulojnë lidhjet mes ideve, fakteve;
- D) të riprodhojnë përmendsh informacionin faktik.

10. Interpretimi i një roli është një metodë që ka në qendër nxënësin. Jepni dy shembuj ku kjo metodë mund të përdoret me efikasitet në mësimin e biologjisë. 2 pikë

11. Vendos S kur pohimi është i saktë ose G kur pohimi është i gabuar. 4 pikë

-- -- Lidhur me zbatimin cilësor të programit, mësuesi duhet të ofrojë shanse të reja kurrikulare përtej atyre që ofron programi dhe teksti shkollor.

-- -- Programi i biologjisë orienton të nxënësit drejt përdorimit të metodës së kërkimit shkencor.

-- -- Në kurrikulën me kompetenca parimi spiral është i vetmi mbi të cilin strukturohet programi lëndor .

---- Një rezultat i të nxënësit përmbushet në nivele të ndryshme nga nxënësi të ndryshëm.

11. Renditni dy nga format e organizimit të punës në grup. 2 pikë

12. Përmendni dy aspekte që duhen mbajtur parasysh për vlerësimin e punëve praktike në biologji. 2 pikë

### **Aspekte të komunikimit dhe etikës**

13. Një klasë gjithëpërfshirëse është ajo ku: 1 pikë

- A) vlerësimet përsëriten derisa çdo nxënësi të arrijë rezultatet minimale.
- B) mësuesit japin mësim duke iu referuar vetëm tekstit mësimor për të pakësuar ngarkesën e nxënësve.
- C) ka një përfshirje aktive të nxënësve me rezultate të larta.
- D) mësuesit krijojnë për çdo nxënësi praktika dhe përvoja të ndryshme të nxënësit.

14. Zgjidhni e vërtetë (V) ose e gabuar (G). 2 pikë

Në Kodin e etikës së mësuesit në arsimin parauniversitar, janë të përcaktuara detyrat që kanë të gjitha institucionet arsimore të arsimit parauniversitar për zbatimin e këtij Kodi.

a) Është detyrë e institucionit arsimor të përkthejë kodin e etikës në udhëzime, rregullore, etj. për sjelljet që duhen krijuar e mbështetur, në kushtet e veçanta të mjedisit të tij arsimor.

V/G \_\_\_\_\_

b) Është detyrë e institucioneve arsimore të trajtojnë të gjithë prindërit dhe përfaqësuesit e pushtetit lokal për parimet dhe qëllimin e kodit të etikës.

V/G \_\_\_\_\_

### ***Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe***

15. Cila nga alternativat e mëposhtme është shkruar saktë? 1 pikë

- A) Parlamenti i Nxënësve të Shqipërisë
- B) parlamenti i nxënësve të shqipërisë
- C) parlamenti i nxënësve të Shqipërisë
- D) Parlamenti i nxënësve të Shqipërisë

16. Nënvizoni fjalën që është shkruar gabim në fjalitë e mëposhtme. 3 pikë

- a) Ne duhet t'i kushtojmë vëmendje të veçantë problemit të braktisjes së shkollës për të gjetur arsyet e vërteta dhe për t'i dhënë zgjidhje.
- b) Kur nxënësi i klasave IV-IX mungon më shumë se pesë dhjetë për qind të orëve totale vjetore të planit mësimor, mbetet në klasë dhe përsërit vitin shkollor.
- c) Arsimi bazë synon zhvillimin shoqëror, intelektual e fizik të çdo nxënësi, zotërimin e rregullave të sjelljes, kultivimin e vlerave, përkujdesjen për shëndetin, si dhe përgatitjen e mjaftueshme për vazhdimin e arsimit të mesëm të lartë ose për tregun e punës.

### **Përmbajtja shkencore e lëndës**

17. Individët e gjallesave të llojeve të ndryshme formojnë: 1 pikë

- A) popullatë
- B) bashkësi biologjike

- C) biotope
- D) ekosistem

18. Organeli pa membranë në qelizë është: 1 pikë

- A) mitokondria
- B) aparati i Golxhit
- C) bërthama
- D) ribozomi

19. Renditja: skifter – gjarpër – mi – bar përfaqëson një zinxhir ushqimor. Cili nivel trofik i këtij zinxhiri ka sasinë më të madhe të energjisë që mund t'ia transferojë nivelit tjetër trofik? 1 pikë

- A) bari
- B) miu
- C) gjarpri
- D) skifteri

20. Shkëmbimi i gazeve oksigjen dhe dioksid karboni midis hojzave dhe kapilarëve të gjakut bëhet përmes: 1 pikë

- A) transportit aktiv;
- B) osmozës;
- C) shpërhapjes së thjeshtë;
- D) shpërhapjes së lehtësuar.

21. Cili nga proceset nuk lidhet me ekskretimin te gjitarët? 1 pikë

- A) largimi i dioksidit të karbonit nga mushkритë
- B) çlirimi i nxehtësisë nga lëkura
- C) largimi i mbetjeve toksike të metabolizmit
- D) largimi i sasive të tepërta të ujit nga organizmi

22. Cila nga strukturat e mëposhtme takohet si te mashkulli dhe te femra? 1 pikë

- A) prostata
- B) ovidukti
- C) uretra
- D) epididima



23. Si lidhet forma e palosur e vileve në zorrën e hollë me funksionin e tyre? 1 pikë

- A) Ul fluksin e gjakut;
- B) Siguron mbrojtjen e zorrës;
- C) Rrit absorbimin;
- D) Siguron mbështetjen.

24. Imuniteti artificial mund të fitohet nga: 1 pikë

- A) një sëmundje e rëndë;
- B) vaksinimi i mëparshëm;
- C) sulmi i të njëjtit mikrob;
- D) trajtimi me penicilinë.

25. Qeliza e mezofilit gardhor përfaqëson një qelizë bimore. Qeliza e mëlçisë përfaqëson një qelizë shtazore. Plotësoni tabelën e krahasimit të dy qelizave. Vendosni (+) nëse mendoni se struktura është e pranishme në qeliza dhe (X) nëse mungon. 4 pikë

Struktura qelizore	Qeliza e mezofilit gardhor	Qeliza e mëlçisë
Muri qelizor		
Bërthama		
Kloroplaste		
Vakuolë e madhe		

26. Jepen gjenotipet AA; AB; AaBb; aabb. Përcaktoni llojet e gameteve që formohen nga këto gjenotipe. 4 pikë

27. Fotosinteza dhe frymëmarrja janë dy procese jetike. Listoni tre shndërrimet e energjisë që ndodhin në këto dy procese. 3 pikë

28. Indi kockor është një ind i gjallë. Tregoni:

a) Në cilin nga katër llojet kryesore të indeve shtazore bën pjesë ky ind? 1 pikë

b) Si emërtohen qelizat e indit kockor ? 1 pikë

c) Cili është roli kryesor i palcës së kuqe të kockave 1 pikë

29. Kandrart kanë skelet të jashtëm ose ekzoskelet .Shkruani :

a) një avantazh që ka skeleti i jashtëm për kafshën; 1 pikë

b) një disavantazh që ka skeleti i jashtëm për kafshën 1 pikë

30. Kur kryejnë aktivitet fizik të sforcuar muskujt lodhen. Shpjegoni shkakun e lodhjes muskulore.

3 pikë

31. Pankreasi është njëra prej gjendrave që derdhin sekrecionet e tyre në aparatën tretës. Argumentoni pse pankreasi quhet gjëndër me sekrecion të dyfishtë. Jepni dy shembuj për secilin rast.

4 pikë

32. Bimët janë gjallesa vetëushqyese që kanë përhapje të gjerë në natyrë. Shkruani:

a) Dy karakteristika të ndërtimit të bimëve joenëzore, që mundësojnë jetën e tyre në mjedisin me lagështi. 2 pikë

b) Dy nga përshtatjet që fituan bimët, kur ato kaluan nga jeta ujore në atë tokësore.

2 pikë

33. Bakteret shaktojnë sëmundje në organizmat e gjallë. Përshkruani dy mënyra të mekanizmi të veprimit të baktereve.

2 pikë

34. Leshi i zi tek delet përcaktohet nga aleli recesiv b, ndërsa leshi i bardhë nga aleli B dominant. Kryqëzohet një dash i bardhë heterozigotë me një dele të bardhë heterozigot. Sa është propabiliteti që të lindin tre qingja me këtë renditje: i bardhë, i zi, i bardhë?

3 pikë

***Model testi për Arsimin e Mesëm të Lartë***

**Dokumentacioni zyrtar shkollor**

1. Bazuar në Udhëzimin për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve, kandidati ka të drejtë të ankohet me shkrim për parregullsitë gjatë zhvillimit të provimit ose për ndëshkimet që i janë dhënë nga administratori: 1 pikë

- A) brenda 2 ditëve nga data e përfundimit të provimit.
- B) brenda 3 ditëve nga data e përfundimit të provimit.
- C) brenda 4 ditëve nga data e përfundimit të provimit.
- D) brenda 5 ditëve nga data e përfundimit të provimit.

2. Vetëvlerësimi dhe analiza serioze, e detajuar dhe periodike e vetes mbi bazën e standardeve profesionale të formimit të përgjithshëm i jep mësuesit një mundësi të çmuar për të kuptuar në kohë pikat e tij të forta dhe ato të dobëta. Nivelet e arritjeve përmes të cilave mësuesit mund të bëjnë vetëvlerësimin dhe të përcaktojnë arritjen e kompetencës së tyre profesionale janë: 1 pikë

- A) dy.
- B) tre.
- C) katër.
- D) pesë.

3. Zgjidhni e vërtetë (V) ose e gabuar (G). 2 pikë

- a) Komisioni i disiplinës në shkollë ngrihet në çdo fillim të vitit shkollor dhe kryesohet nga drejtori i institucionit arsimor. V/G \_\_\_\_\_
- b) Komisioni i disiplinës në shkollë i merr vendimet me votim të hapur. V/G \_\_\_\_\_

### Programi lëndor

4. Cila prej alternativave të mëposhtme nuk bën pjesë në elementët strukturorë të programit të biologjisë, fusha shkencat e natyrës, shkalla V: 1 pikë

- A) Korniza konceptuale
- B) Korniza kurrikulare
- C) Udhëzime metodologjike
- D) Udhëzime për vlerësimin

5. Programi i lëndës së biologjisë synon realizimin e kompetencave kyçe të të nxënit dhe të kompetencave të fushës. Për të zhvilluar kompetencën personale, mësimi i biologjisë luan një rol të rëndësishëm. Përshkruani përmes një shembulli si ndihmon mësimi i biologjisë në zhvillimin e kompetencës personale. 2 pikë

6. Kompetencat e fushës mbi të cilat strukturohet programi i ri i biologjisë në gjimnaz janë: a) Identifikimi i problemeve dhe zgjidhja e tyre; b) Përdorimi i mjeteve, objekteve dhe procedurave shkencore; c) Komunikimi në gjuhën dhe terminologjinë e shkencës. Jepni kuptimin tuaj për secilën prej tyre. 3 pikë

- a) Identifikimi i problemeve dhe zgjidhja e tyre;
- b) Përdorimi i mjeteve, objekteve dhe procedurave shkencore;
- c) Komunikimi në gjuhën dhe terminologjinë e shkencës.

#### **Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë**

7. Cili nga hapat e mëposhtëm nuk i përket shtrimit dhe zgjidhjes së problemit si një mjet për të realizuar procesin e të nxënit? 1 pikë

- A) Përcaktimi dhe përkufizimi i problemit;
- B) Zhvillimi i strategjisë për zgjidhjen e problemit;
- C) Vlerësimi i zgjidhjes së arritur;
- D) Krijimi i një miniprojekti shkencor.

8. Përdorimi i materialeve të riciklueshme ( tabela, herbariume, materiale mediatike, etj.) në mësimin e biologjisë respekton: 1 pikë

- A) parime të përgjithshme
- B) parime shkencore
- C) parime didaktike
- D) parime ndërlëndore

9. Për punën e laboratorit me temë “Funksioni i enzimave” përcaktoni cili nga rezultatet mëposhtme të të nxënit lidhet më mirë me temën. 1 pikë

- A) Nxënësi/ja përshkruan çfarë janë enzimat dhe cili është roli i tyre në jetën tonë;
- B) Nxënësi/ja vizaton mekanizmin e veprimit të kompleksit substrat-enzimë;
- C) Nxënësi/ja vëzhgon nëpërmjet eksperimenteve rolin e enzimave si katalizator biologjik;

D) Nxënësi/ja analizon rolin e temperaturës, pH dhe përqendrimit në aktivitetin enzimatik.

10. Për temën mësimore “Të ushqyerit dhe tretja” shkruani tre pyetje të nivelit të të kuptuarit.

3 pikë

11. Projektet kurrikulare janë modele të veprimtarisë mësimore, të cilët zhvendosen nga praktikat e mësimdhënies brenda klasës, në veprimtari të të nxënit në shkollë dhe jashtë saj, ku aktorët kryesorë janë nxënësit. Vlerësoni rëndësinë e punës me projekte në lëndën e Biologjisë. 2 pikë

12. Procesi i mësimdhënies dhe të nxënit në kurrikulën me kompetenca për të gjitha lëndët ka disa karakteristika të përbashkëta në rrafshin metodologjik. Përmendni tre aspekte në të cilat duhet të përqendrohet procesi i mësimdhënies dhe të nxënit. 3 pikë

13. Ilustroni aplikimin e teknikes se kubimit për një teme të caktuar në një nga etapat e orës së mësimimit në biologji sipas ERR ose PNP. 2 pikë

### Aspekte të komunikimit dhe etikës

14. Cila nga thëniet e mëposhtme përshkruan më mirë “gjithëpërfshirjen”? 1 pikë

- A) Është besimi se nxënësit duhet të veçohen sipas aftësive të tyre.
- B) Është besimi se disa nxënës nuk mund të mësojnë.
- C) Është filozofia që të gjithë nxënësit kanë të drejtë të marrin arsim të barabartë në një sistem arsimor.
- D) Është filozofia që nxënësit me nevoja të veçanta kanë nevojë për shkolla speciale.

15. Përcaktoni dy ndër parimet themelore mbi të cilat hartohet Kodi i etikës së mësuesit në arsimin parauniversitar: 2 pikë

a) \_\_\_\_\_

b) \_\_\_\_\_

### Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe

16. Cila nga alternativat e mëposhtme është shkruar saktë?

1 pikë

- A) Këshilli Kombëtar i Prindërve
- B) këshilli kombëtar i prindërve
- C) Këshilli kombëtar i prindërve
- D) Këshilli Kombëtar i prindërve

17. Nënvizoni fjalën që është shkruar gabim në fjalitë e mëposhtme.

3 pikë

- a) Arsimi i mesëm i lartë synon zhvillimin e mëtejshëm të kompetencave të fituara nga arsimi bazë, konsolidimin e individualitetit të çdo nxënësi dhe tërësinë e vlerave e të qendrimeve, zgjerimin dhe thellimin në fusha të caktuara të dijes, përgatitjen për arsimin e lartë ose për tregun e punës.
- b) Nxënësi deri në moshën njëzetë e dy vjeç lejohet të ndjekë arsimin e mesëm të lartë katërvjeçar.
- c) Veprimtaritë plotësuse dhe ato jashtëshkollore që zhvillohen në nivel institucioni arsimor, pasqyrohen në një dokument ku shënohet synimi i veprimtarisë dhe përshkruhet përmbledhtas ecuria e saj.

### **PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS**

18. Përbërësi kryesor që zë përqindjen më të lartë te kockat është:

1 pikë

- A) karbonati i kaliumit
- B) sulfati i kalciumit
- C) Fosfati i kalciumit
- D) Karbonati i kaliumit

19. Në një ADN janë gjetur 25 timina dhe 10 guanina. Numri i lidhjeve hidrogjenore që formohen midis dy vargjeve të saj është:

1 pikë

- A) 35
- B) 50
- C) 60
- D) 80

20. Lisozomat marrin pjesë në:

1 pikë

- A) Sintezën e proteinave

B) Prodhimin dhe paketimin e lëndëve

C) Tretjen brendaqelizore

D) Sintezën e lipideve

21. Me denatyrin të ADN kuptojmë:

1 pikë

A) hidrolizën e ADN dhe lidhjen me histonet;

B) inaktivizimin e një gjenit përgjegjës për replikim;

C) këputjen e lidhjeve hidrogjenore ndërmjet dy vargjeve;

D) zëvendësimin e nukleotideve në dy vargjet e saj.

22. Rendimenti i kalimit të lëndëve ulet në mënyrë të menjëhershme kur sinteza e ATP në qelizë bllokohet. Në këtë rast sistemi i transportit është:

1 pikë

A) transport pasiv;

B) transport aktiv;

C) difuzion;

D) shpërhapje e lehtësuar.

23. Në kryqëzimin AaBb x aabb, genet janë të pavarur. Raporti që pritet në F<sub>1</sub> është:

1 pikë

A) 1:1:1:1

B) 9:3:3:1

C) 3:1

D) 1:1

24. Cilat lëndë ushqyese të tretura lëvizin nga vilet në enët limfatike:

1 pikë

A) Glukoza dhe vitaminat.

B) Glukoza dhe aminoacidet.

C) Aminoacidet dhe acidet yndyrore.

D) Acidet yndyrore dhe gliceroli.

25. Reaksioni specifik imunologjik që shkakton dukurinë e aglutinimit ndodh kur:

1 pikë

A) grupi A i gjakut i dhuron gjak grupit AB të gjakut;

B) grupi AB i gjakut i dhuron gjak grupit A të gjakut;

C) grupi O i dhuron gjak grupit B të gjakut;

D) grupi A i dhuron gjak grupit A të gjakut.

26. Mënyra kryesore e transportit të gazit dioksid karboni në gjak është: 1 pikë
- A) Përmes joneve bikarbonat.  
 B) Me hemoglobinën.  
 C) Duke u tretur në plazmën e gjakut.  
 D) Përmes procesit të difuzionit.
27. Duke kryqëzuar midis tyre dy bimë trisomike për të njëjtin kromozom me çfarë shpeshie përftohen në brezninë F1 bimë monosomike për këtë kromozom? 1 pikë
28. Çfarë mendoni se do të ndodhte nëse një qelizë vezë do të fekundohej nga më shumë se një spermatozoid? 2 pikë
29. *Drosophila* është organizëm i përshtatshëm për studimin e gjeneve të lidhura. Jepni tre arsye që mbështetin këtë pohim. 3 pikë
30. Një nga zbatimet e bioteknologjisë në fushën e mjekësisë është prodhimi i vaksinave . Tregoni dy nga arsyet që e bëjnë më efektive sot prodhimin e vaksinave me rrugën bioteknologjike. 2 pikë
31. Insulina është një hormon hipoglicemizues. Tregoni pse insulina duhet të merret me injeksion dhe jo merret nga goja? 2 pikë
32. Përshkruani pesë ngjarjet kryesore që ndodhin gjatë procesimit të m-ARN? Përgjigja duhet shoqëruar me skemën përkatëse. 6 pikë
33. Qeliza është e aftë të shndërrojë një formë energjie në një tjetër. Ky shndërrim kryhet në kloroplaste dhe në mitokondri.
- a) Listoni etapat nëpër të cilat kalon faza jodritore e fotosintezës. 3 pikë
- b) Cili është rezultati i menjëhershëm i transportit të elektroneve në mitokondri? 3 pikë



34. Sistemi muskolor luan rol të rëndësishëm për organizmin tonë. Tregoni tri ndryshime midis muskujve të lëmuar dhe të vijëzuar në trupin tonë . 3 pikë

35 Një grua normale, por që ka një baba me hemofili dhe nënë me daltonizëm, martohet me një burrë normal për të dyja sëmundjet. (Daltonizmi, hemofilia sëmundje reçesive të trashëgueshme me seksin).

A) Sa është mundësia që ata të lindin fëmijë me njerën ose të dyja sëmundjet?(tek kromozomet X nuk ndodh krosingoveri). 4 pikë

B) Nqs ndodh krosingoveri, përcakto gjenotipet e mundshme të pasardhësve. 2 pikë

### ***3.2Përmbajtja e programit orientues për mësuesit e kategorisë së parë të kualifikimit***

Nxënësit e një klase janë të ndryshëm, përse i përket mënyrës se si ata nxënë: individualisht, në grup, nën udhëheqjen e mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve praktike etj. Përpos kësaj, që nxënësit të zotërojnë kompetencat, duhet të përvetësojnë konceptet dhe të zotërojnë shprehitë. Të dyja këto kushte diktojnë nevojën për strategji të ndryshme të mësimdhënies gjatë orës mësimore, të cilat përmbushin rezultatet e të nxënësve dhe përshtaten me stilet e të nxënësve dhe nevojat e nxënësve.

Një mësimdhënie - nxënie e mirëmenduar dhe e mirëplanifikuar, si dhe një mjedis të nxënësve efektiv krijon kushtet e nevojshme për një nxënie të suksesshme dhe lehtëson, si punën e mësuesit, ashtu edhe atë të nxënësve. Kompetencat janë të ndërlydhura dhe zhvillohen në vazhdimësi nëpërmjet situatave të të nxënësve që kanë në qendër pjesëmarrjen aktive të nxënësve. Nxënësit janë aktivë kur përfshihen në veprimtari, eksplorime, ndërtime ose simulime të njohurive dhe të aftësive, si dhe në krahasime rezultatesh apo nxjerrje konkluzionesh. Për të siguruar këtë pjesëmarrje aktive të nxënësve, mësuesi duhet të krijojë një mjedis dhe atmosferë që i bën ata të ndihen të lirshëm dhe të zhdërvjellët për të zhvilluar njohuritë e tyre.

Programi orientues për mësuesit e kategorisë së parë të kualifikimit përmban model ore mësimore për AMU-në dhe për AML-n si dhe kriteret për vlerësimin e orës mësimore të hapur.

#### **3.2.1 Model ore mësimore për secilin nivel AMU dhe AML**

Për të orientuar mësuesit që do të zhvillojnë orën mësimore të hapur për kategorinë e parë të kualifikimit, më poshtë është dhënë një model ore mësimore për secilin nivel arsimor: AMU dhe

AML. Mësuesit janë të lirë të përzgjedhin vetë temën, klasën, metodat, teknikat, mjetet, veprimtaritë sipas stileve të të nxënës, instrumentet e vlerësimit etj., që do të përdorin gjatë zhvillimit të orës mësimore të hapur.

### Model ore mësimore në lëndën e biologjisë për AMU-në:

<b>Fusha: Shkencat e natyrës</b>	<b>Lënda: Biologji</b>	<b>Shkalla: III</b>	<b>Klasa: VII</b>
<b>Tema mësimore 2.1.Skeleti dhe lëvizja.</b>		<b>Situata e të nxënës: _____</b>	
Eshtrat			
<b>Rezultatet e të nxënës të kompetencave të fushës sipas temës mësimore:</b>			<b>Fjalët kyç:</b>
Nxënësi/ja: <ul style="list-style-type: none"> <li>● Diskuton rolin e skeletit te kafshët shumëqelizorë.</li> <li>● Eksploron se si kockat e trupit përshtaten me funksionin që kryejnë.</li> </ul>			vertebror endoskelet ekzoskelet palcë rakitizëm
<b>Burime:</b> teksti i nxënësit, top, bimë, kompjuter/laptop/tablet.	<b>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</b>		
TIK, Shkencat e natyrës.			
<b>Metodologjia, teknikat e përdorura dhe veprimtaritë e nxënësve</b>			
(Diskutim/ Lexim i drejtuar/ Lojë me simulim/Shkrim i shpejtë)			
<b>Parashikimi:</b>			
Vendoset para klasës një top (ose shuk letre të bërë top) një bimë dhe një nxënësi. Pyeten nxënësit: <i>Çfarë duhet që të lëvizin këto objekte?</i> (Mbi topin duhet të ushtrojmë forcë (shtytëse ose tërheqëse), bima lëviz shumë ngadalë duke u drejtuar drejt diellit dhe njeriu lëviz duke vënë në punë muskujt, që lëvizin sistemin skeletor – kockat). Paraqiten disa figura të kafshësh të ndryshme me dhe pa skelet dhe shtrohet pyetja: <i>Çfarë u nevojitet këtyre kafshëve për të lëvizur?</i> Diskutohet me nxënësit për rolin e skeletit në mbështetjen e trupit të organizmave shumëqelizorë.			



**Ndërtimi i njohurive:** Nxënësit lexojnë me paragrafë informacionin për sistemin skeletor dhe funksionet e tij në librin e nxënësit. Udhëzohen që pas çdo paragrafi të ndalen për të konkretizuar me shembuj disa nga konceptet kryesore, si *vertebrorë*, *jovertebrorë*, *endoskelet*, *ekzoskelet*, *palcë*, *rakitizëm*.

[Skeleton Anatomy Viewer Game](#)

### **1. Skeleton Anatomy Viewer Game**

Secili nxënës duhet të jetë pajisur me kompjuter/laptop ose tablet. Mësuesi orienton nxënësit se si të eksplorojnë me anë të simulimit kocka të ndryshme të skeletit të njeriut, format dhe madhësitë e tyre. Nxënësit nxiten të emërtojnë kockat kryesore. Theksohet si përshtaten kockat me funksionin që kryejnë, funksionet e pjesëve të ndryshme të skeletit (p.sh., brinjët mbrojnë zemrën dhe mushkëritë; kafka mbron trurin dhe kyçet në legen, krahë dhe këmbë, shërbejnë për të lëvizur). P.s Si alternative tjetër në vend të simulimit, nxënësit, mund të eksplorojnë kockat e skeletit duke përdorur modelin e skeletit të njeriut.

**Përforsim:** Nxënësit shkruajnë në fletoren e klasës sa më shumë kocka të skeletit të njeriut që mbajnë mend. Ju kërkohet disa nxënësve të klasës që të lexojnë atë që kanë shkruar.

### Vlerësimi i nxënësit referuar niveleve të arritjes

Nivelet e arritjes për rezultatin e të nxënësit: *Nxënësi/jadiskuton rolin e skeletit të kafshët shumëqelizore.*

N2. Dallon në figura kafshë të ndryshme me dhe pa skelet;

N3. Krahason me anë të shembujve ekzoskeletin me endoskeleton;

N4. Diskuton rolin e skeletit të kafshët shumëqelizorë.

Nivelet e arritjes për rezultatin e të nxënësit: *Nxënësi/ja eksploron se si kockat e trupit përshtaten me funksionin që kryejnë.*

N2. Identifikon pjesët kryesore të sistemit skeletor;

N3. Krahason lloje të ndryshme kockash dhe funksionet e tyre;

N4. Eksploron se si kockat e trupit përshtaten me funksionin që kryejnë.

**Detyrë shtëpie:** Përdorni burime dytësore për të hulumtuar së paku pesë fakte interesante rreth skeletit të njeriut, për shembull: Sa kocka ka një i rritur? A kanë fëmijët më shumë ose më pak kocka se të rriturit? Cila është kocka më të gjatë? Cili skelet njihet si më i gjati i të gjitha kohërave? Kur ndalojnë kockat së rrituri? Pse foshnjat kanë një zonë të butë në majë të kokës? Si na lejojnë rrezet X të shohim kockat?

Fusha: Shkencat e natyrës	Lënda: Biologji	Shkalla: VI	Klasa: XII
<b>Tematika:</b> Acidet nukleike dhe sinteza e proteinave	<b>Situata e të nxënit:</b> Fabrika kimike e proteinave në të ardhmen? <i>Inxhinjaria gjenetike ka arritur që të modifikojë organizma të tillë si bakteret për të prodhuar proteina. Baktere të tilla si E.coli modifikohen për të prodhuar aminoacide të ndryshme jonatyrore. Kjo do të thotë se këto baktere mund të prodhojnë proteina të reja specifike, me veti të veçanta e të dobishme për ne. Fakti që aminoacidet e reja nuk gjenden në natyrë, do të thotë se këto baktere të modifikuara mund t'i prodhojnë proteinat e reja vetëm në kushte laboratorike, ku edhe mund të furnizohen me këto aminoacide. Nëse dalin nga laboratorët, ato nuk do të mbijetojnë në mjedis. Në të ardhmen, "Kimia e proteinave" do të jetë shumë e ndryshme nga sot. POR si sintetizohen proteinat në sistemet biologjike? Çfarë rëndësie të kuptuarit e këtij procesi në përmirësimin e jetës dhe shëndetit të njeriut?</i>		
<b>Tema mësimore:</b> Sinteza e proteinave	<b>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</b> Shkenca natyrore, TIK.		
<b>Rezultatet e të nxënit për temën mësimore</b> Nxënësi/ja: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Skematizon procesin e biosintezës së proteinave.</li> <li>• Vlerëson rëndësinë e të kuptuarit të biosintezës së proteinave në përmirësimin e jetës dhe shëndetit të njeriut.</li> </ul>			
<b>Burimet:</b> libri i nxënësit, mjete shkrimi; fletë të bardha për skicimin e proceseve dhe koncepteve, tabela ilustruese, flipchart, lapustila, simulime, animime, fletë pune, laptop, projektor, dërrasa e zezë, shkumësa me ngjyra etj.	<b>Koncepte kyç:</b> kromozom, ADN, gjen, mRNA, ARN polimeraza, ribozome ARN-t, citoplazëm, aminoacide, kod gjenetik etj		
<p style="text-align: center;"><b>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve</b></p> <p style="text-align: center;"><b>PNP:</b> Parashikimi (15'); Ndërtimi i njohurive (20'); Përforcimi (10')</p> <p style="text-align: center;">Strategjitë e përdorura: Koha e pritjes, Simulimi, One minut paper.</p>			

## Organizimi i orës së mësimit

**Parashikimi (15'): Strategjia e përdorur- *Koha e pritjes* - Fillimisht pyeten nxënësit se çfarë janë proteinat dhe cilët janë monomerë të tyre. Në cilin organel qelizor ndodh sinteza e proteinave? Çfarë janë acidet nukleike? Cili është dallimi midis kromozomit, ADN-së dhe gjenit. Cilat janë funksionet e mARN, ARN-r, ARN-t. Nxënësit lejohen 5-10 sekonda t'u përgjigjen pyetjeve. Referuar situatës së të nxënit që ju është prezantuar nxënësve në fillim të kapitullit theksohet se kuptimi i sintezës së proteinave është thelbësor në studimin e inxhinierisë gjenetike dhe fushave të ndryshme të mjekësisë. POR si sintetizohen proteinat në sistemet biologjike? Çfarë rëndësie ka njohja dhe të kuptuarit e këtij procesi në përmirësimin e jetës dhe shëndetit të njeriut?**

**Ndërtimi i njohurive (20'): Strategjia e përdorur- *Simulimi*-. Nxënësit ndërtojnë njohuritë e reja mbi biosintezën e proteinave duke realizuar një simulim.**

Fillimisht nxënësve ju përshkruhet biosinteza e proteinave si procesi i formimit dhe organizimit të proteinave në qelizë. Ky proces kalon në dy faza kryesore që janë: transkriptimi dhe translatimi. Transkriptim do të thotë kopjim, dhe translatim do të thotë përkthim. Pas këtij përshkrimi të shkurtër nxënësit punojnë në linkun:

[https://www.labxchange.org/library/items/lb:LabXchange:fb468b9e:lx\\_simulation:1](https://www.labxchange.org/library/items/lb:LabXchange:fb468b9e:lx_simulation:1)

Për të realizuar simulimin nxënësit, duhet të ndjekin udhëzimet pasi futen në link. Fillimisht nxënësit duhet të klikojnë butonin e transkriptimit hap pas hapi. Simulimi tregon qelizën, më pas bërthamën e qelizës ku paraqiten kromozomet → kromatina → ADN → ardhja e ARN polimerazës → këputja e lidhjeve hidrogjenore → fillimi i sintezës së mARN-së. Në simulim tregohet se si për shkak të vetisë së përplotësimit krijohet vargu i mARN. Këtu ndalohet simulimi dhe pyeten nxënësit se cili është nukleotidi që vendoset në mARN kur në gjen ndodhet Adenina? Pas përfundimit të simulimit të transkriptimit kërkohet që nxënësit të shpjegojnë me fjalët e tyre procesin e transkriptimit. Drejtohen pyetje të tilla si: Ku ndodh transkriptimi? Cilat janë strukturat që marrin pjesë në transkriptim? Pas qartësimit të transkriptimit kërkohet nga nxënësit që të bëjmë simulimin e translatimit. Në simulim tregohet mARN e transkriptuar e cila takon ribozomin. Fillon faza e sintezës së vargut polipeptidik. Në simulim tregohet ARN-t që sjell aminoacidin metioninë. Pas fiksimit të saj në qëndrën P dy nënnjësitë e ribozomit rrëshqasin dhe tregohet ardhja e ARN-t që sjell prolinën. Në simulim tregohet qartë përputhja e kodonit me antikodonin. Pasi prolina lidhet me metioninën largohet ARN-t që solli metioninën. Ribozomi rrëshqet për të lexuar tripletin e radhës. Kështu vazhdon në simulim zgjatja e vargut polipeptidik. Në fund ribozomi lexon tripletin

UAG që mbart mesazhin STOP. Në simulim paraqitet largimi i dy nënjësive të ribozomit, largimi i mARN dhe dalja e lirë e vargut polipeptidik me 11 aminoacide. Pas përfundimit të simulimit të translatimit u kërkohet nxënësve të shpjegojnë me fjalët e tyre procesin e translatimit. Edhe gjatë kësaj faze u drejtohen pyetje të tilla si: Ku ndodh translatimi? Cilat janë strukturat që marrin pjesë në translatim?

Vazhdohet me simulimin duke u kërkuar nxënësve të bëjnë ndryshim në renditjen e nukleotideve në gjen duke klikuar butonin “Edit DNA”. Aty duhet të ndryshojnë nukleotidet në dy prej tripleteve. Pas kësaj kryejnë simulimin e translatimit të vargut të ri të ADN. U kërkohet nxënësve të bëjnë krahasimin e dy vargjeve polipeptidike të translatuara.

**Përforcimi i njohurive (10’): Strategjia e përdorur- One minut paper-** në këtë etapë të orës së mësimi nxënësit do të zhvillojnë kuicin interaktiv në classroom. (Shih shtojcën fq.35).

### **Vlerësimi i nxënësit referuar niveleve të arritjes**

Nivelet e arritjes për rezultatin e të nxënësit: *Skematizon procesin e biosintezës së proteinave.*

N2-Përshkruan nëpërmjet simulimit biosintezën e proteinave;

N3- Analizon fazat kryesore të biosintezës së proteinave;

N4-Skematizon procesin e biosintezës së proteinave.

Nivelet e arritjes për rezultatin e të nxënësit: *Vlerëson rëndësinë e të kuptuarit të biosintezës së proteinave në përmirësimin e jetës dhe shëndetit të njeriut.*

N2- Tregon se proteinat mund të sintetizohen dhe në kushte laboratorike “fabrika kimike” për të përmirësuar jetën dhe shëndetin e njeriut;

N3- Shpjegon përmes shembujve se prodhimi i proteinave në “fabrika kimike” përmirëson jetën dhe shëndetin e njeriut;

N4- Vlerëson rëndësinë e të kuptuarit të biosintezës së proteinave në përmirësimin e jetës dhe shëndetit të njeriut.

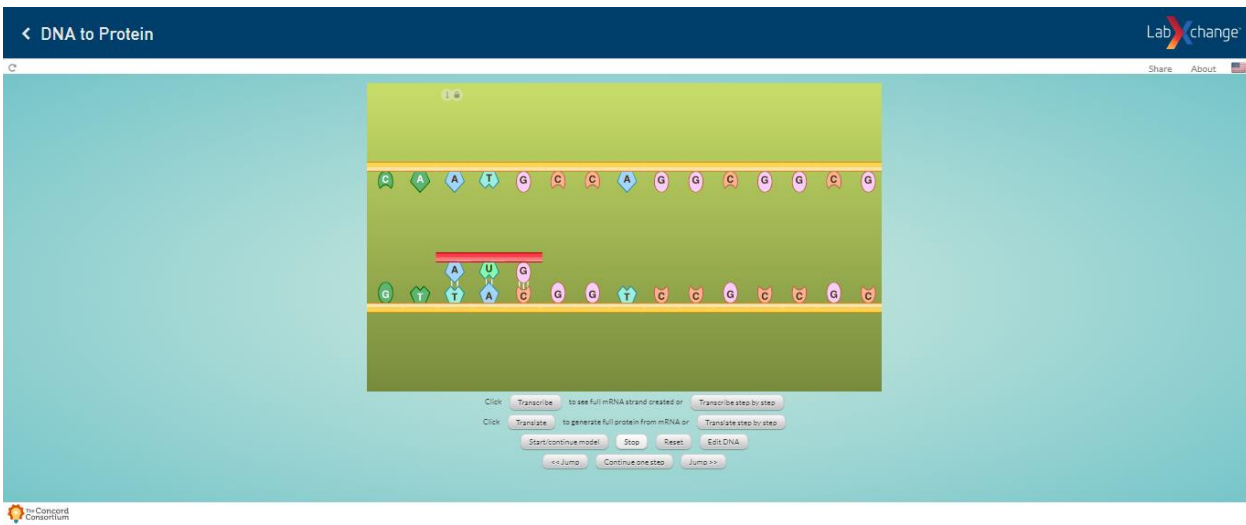
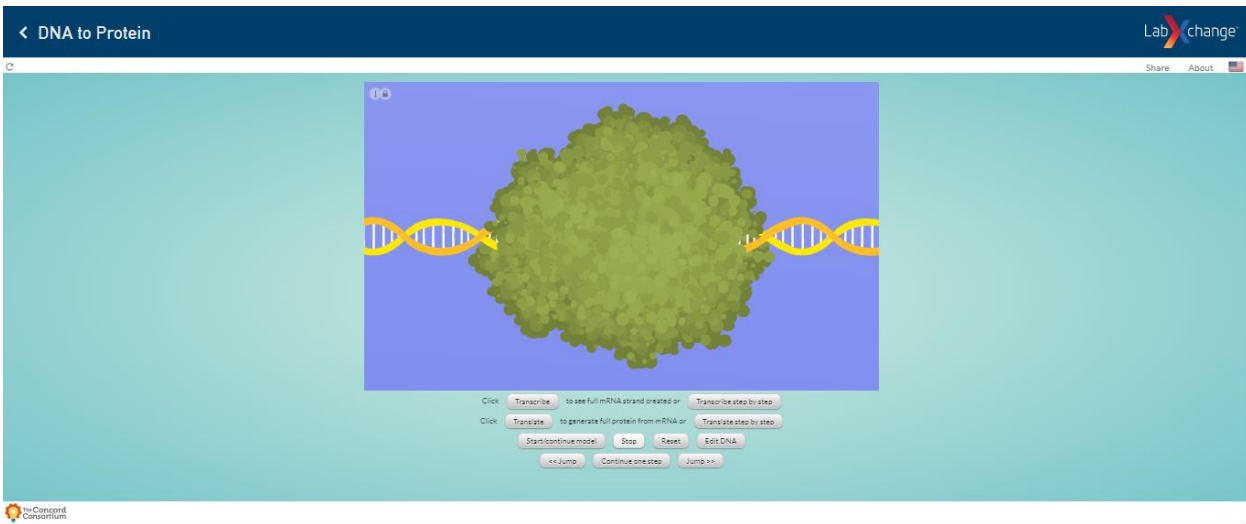
←**Detyrat dhe puna e pavarur:** Jepet renditja e nukleotideve në një segment ADN-je.

AATTCCTTAAAGGCCGTCAGCTTAACTTC

- a) Shkruani mARN që transkriptohet nga ky varg
- b) Duke përdorur tabelën e kodit gjenetik përcaktoni vargun polipeptidik që translatohet?

# SHTOJCA

## 1. SCREENSHOOT-et E SIMULIMIT





< DNA to Protein LabXchange [Share](#) [About](#)

Click [Transcribe](#) to see full mRNA strand created or [Transcribe step by step](#)

Click [Translate](#) to generate full protein from mRNA or [Translate step by step](#)

[Start/continue model](#) [Stop](#) [Reset](#) [Edit DNA](#)

[<< Jump](#) [Continue one step](#) [Jump >>](#)

© Concord Consortium

< DNA to Protein LabXchange [Share](#) [About](#)

Click [Transcribe](#) to see full mRNA strand created or [Transcribe step by step](#)

Click [Translate](#) to generate full protein from mRNA or [Translate step by step](#)

[Start/continue model](#) [Stop](#) [Reset](#) [Edit DNA](#)

[<< Jump](#) [Continue one step](#) [Jump >>](#)

© Concord Consortium

< DNA to Protein LabXchange [Share](#) [About](#)

Click [Transcribe](#) to see full mRNA strand created or [Transcribe step by step](#)

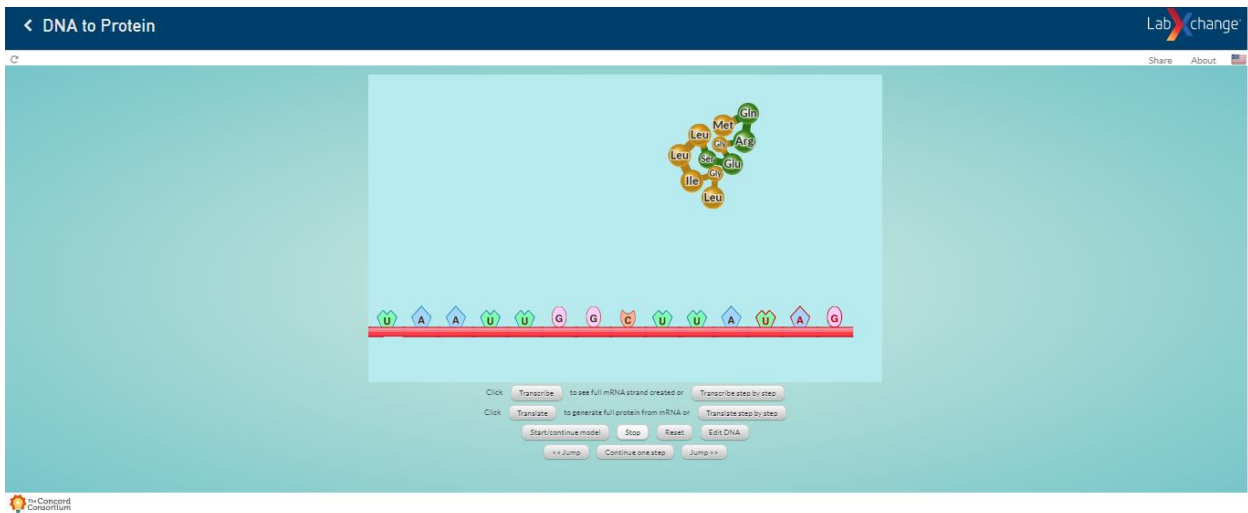
Click [Translate](#) to generate full protein from mRNA or [Translate step by step](#)

[Start/continue model](#) [Stop](#) [Reset](#) [Edit DNA](#)

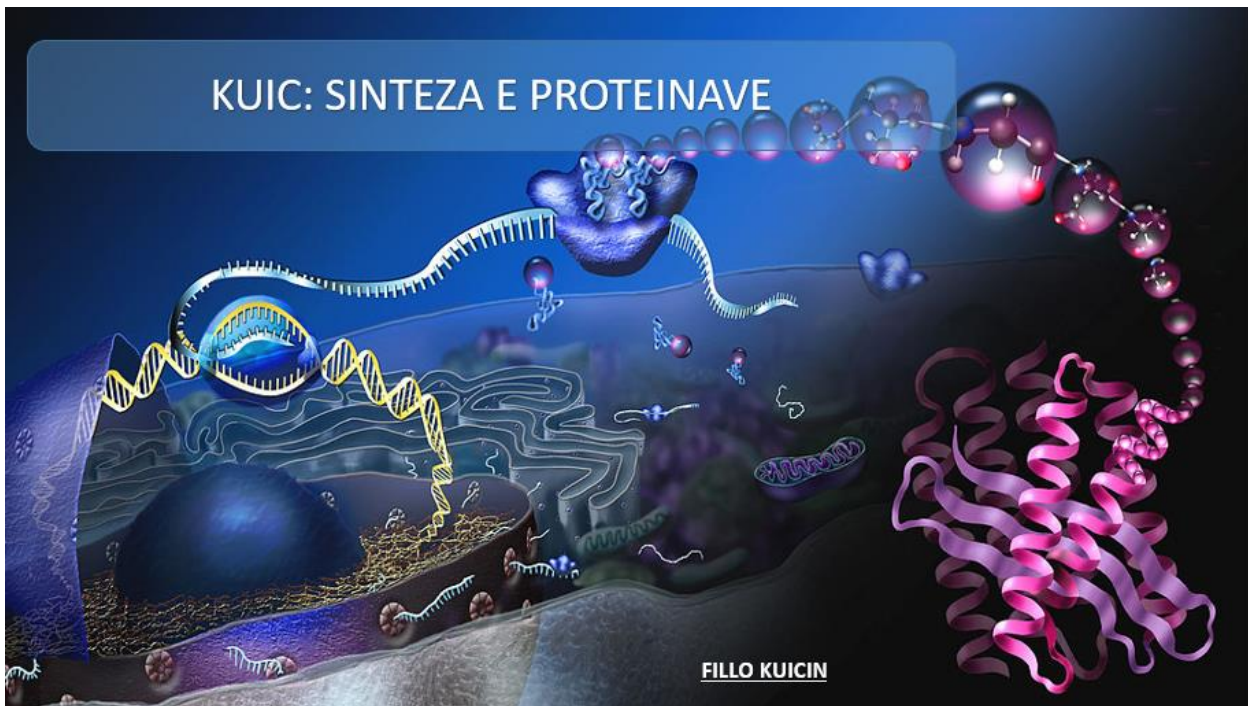
[<< Jump](#) [Continue one step](#) [Jump >>](#)

© Concord Consortium





## 2. SCREENSHOOT-e TË KUICIT INTERAKTIV

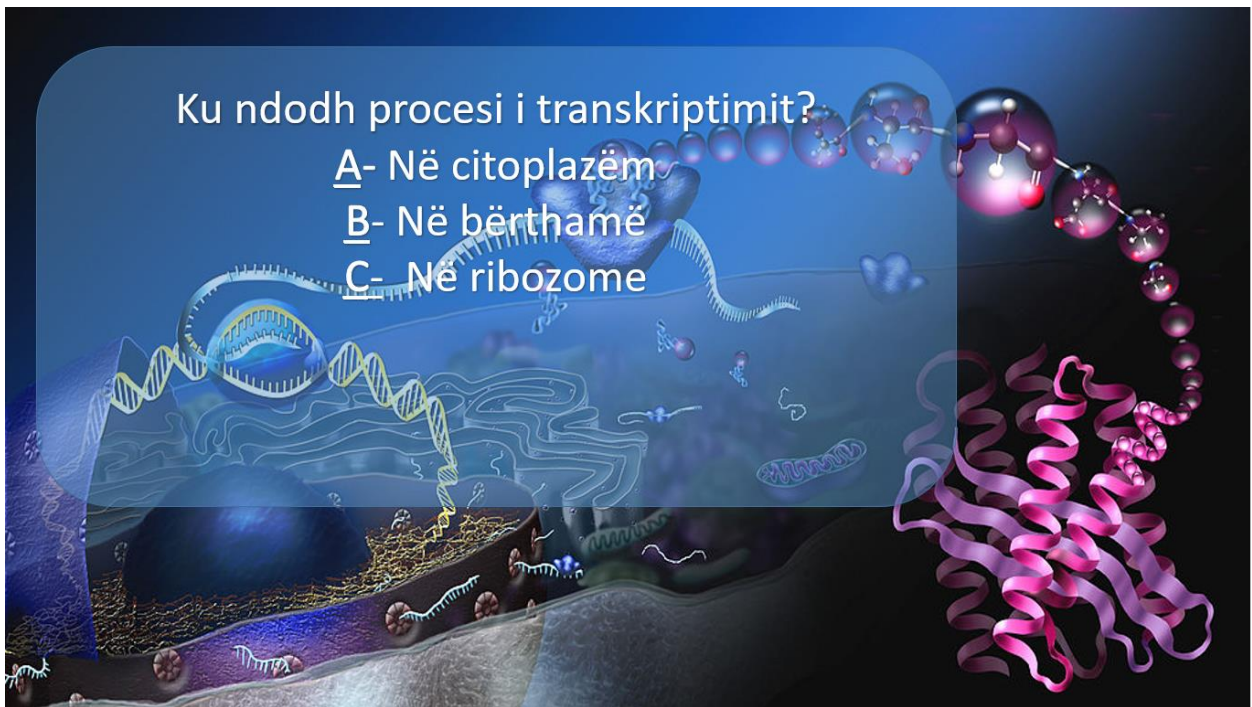


Ku ndodh procesi i transkriptimit?

A- Në citoplazëm

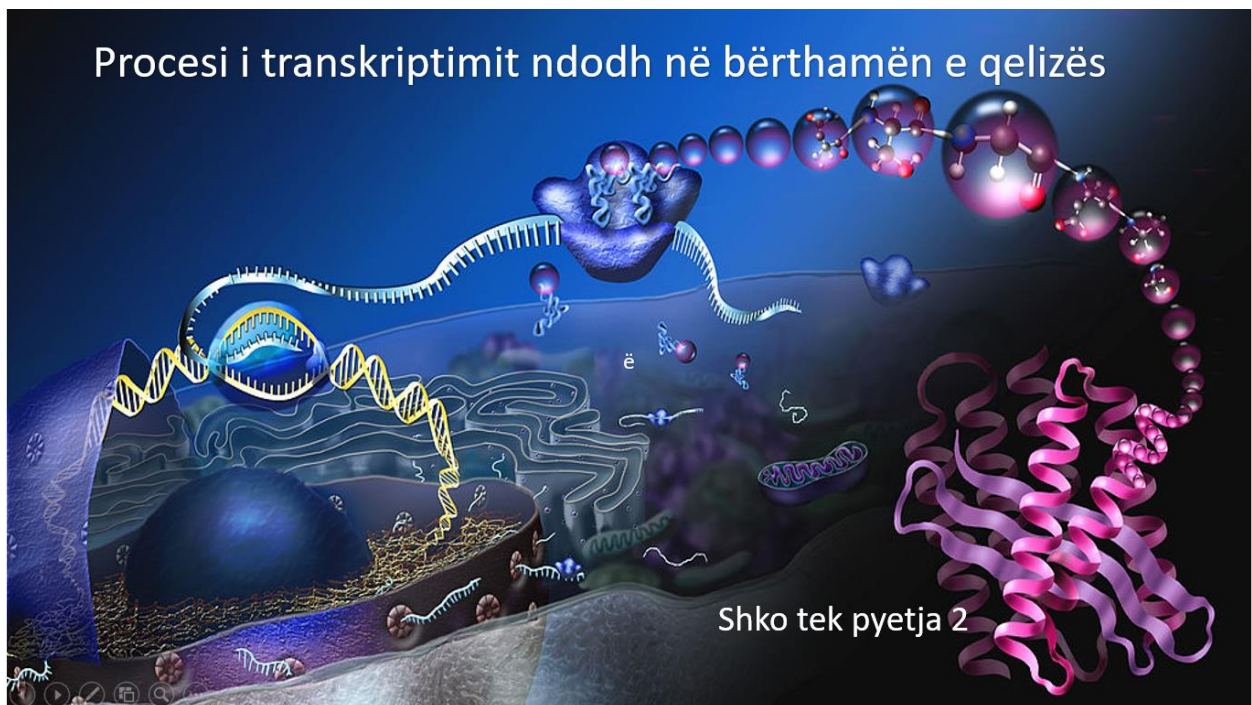
B- Në bërthamë

C- Në ribozome



Procesi i transkriptimit ndodh në bërthamën e qelizës

Shko tek pyetja 2

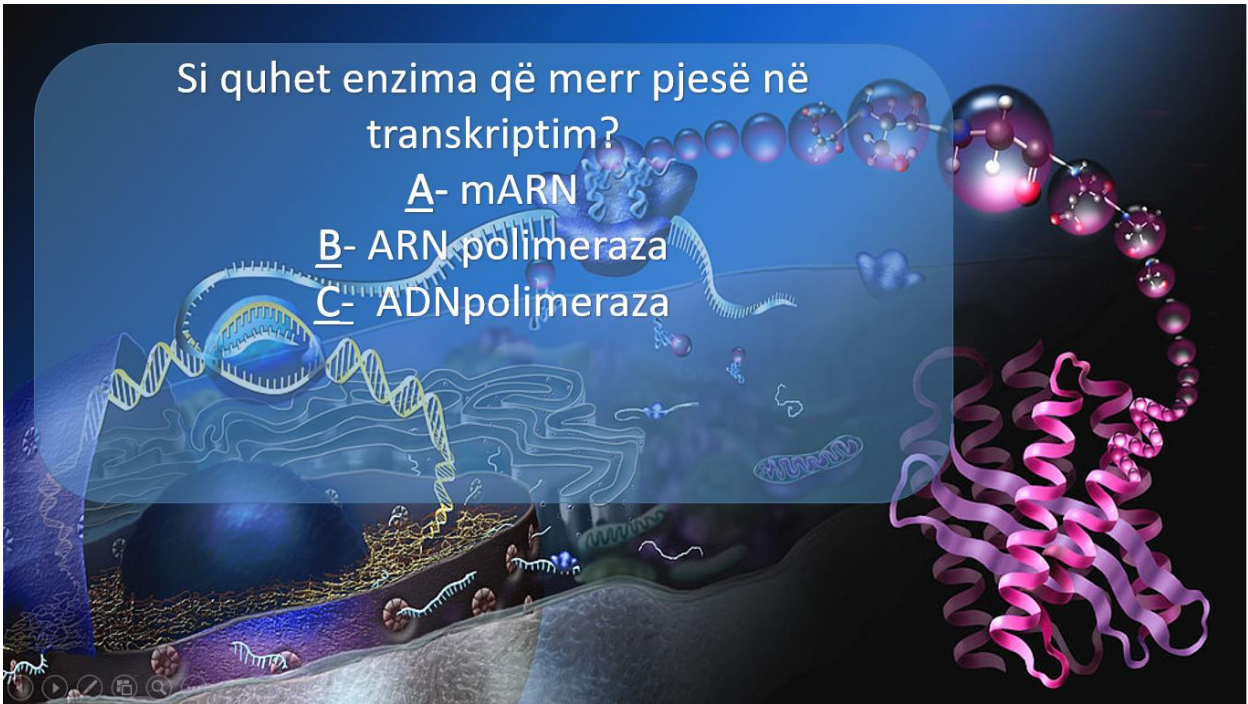


Si quhet enzima që merr pjesë në transkriptim?

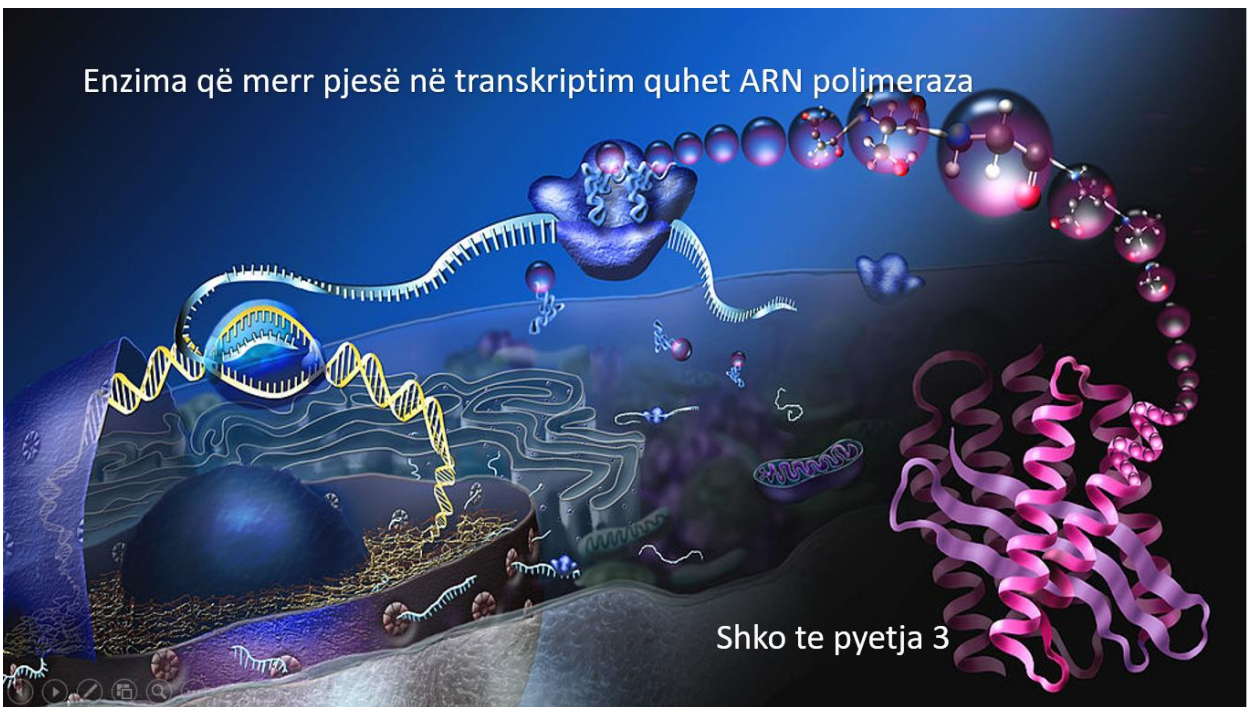
A- mARN

B- ARN polimeraza

C- ADN polimeraza



Enzima që merr pjesë në transkriptim quhet ARN polimeraza



Shko te pyetja 3

Kodi gjenetik përcaktohet nga:  
A- renditjet dyshe të nukleotideve të ADN-së  
B- renditjet treshe të nukleotideve ADN-së  
C- renditjet e aminoacideve në vargun polipeptidik të një  
proteine

Kodi gjenetik përcaktohet nga nga renditjet treshe te nukleotideve te ADN-së

Shko te pyetja 4

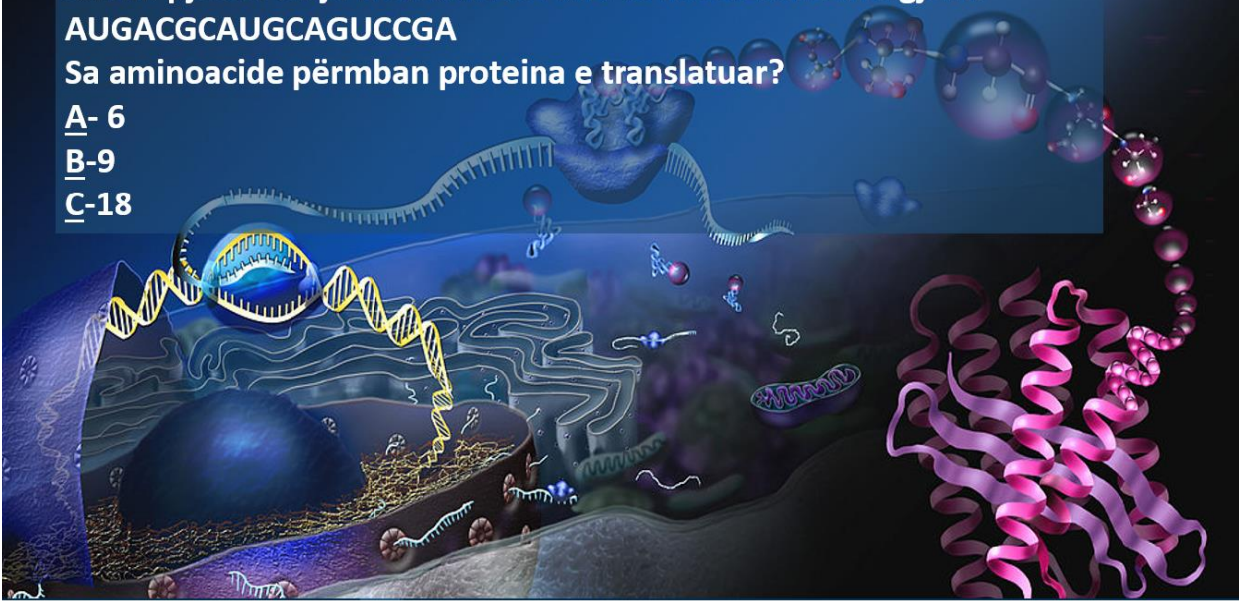
Shihni pjesën e një molekule të ARN-së mesazhere dhe gjeni:  
AUGACGCAUGCAGUCCGA

Sa aminoacide përmban proteina e translatuar?

A- 6

B-9

C-18



Proteina e translatuar përmban 6 aminoacide



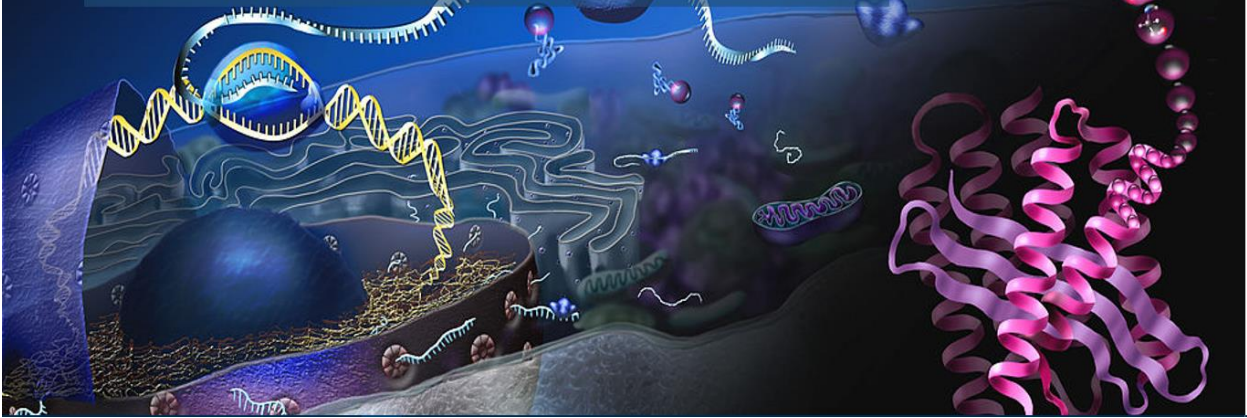
Shko tek pyetja 5

Gjatë translimit në ribozome :

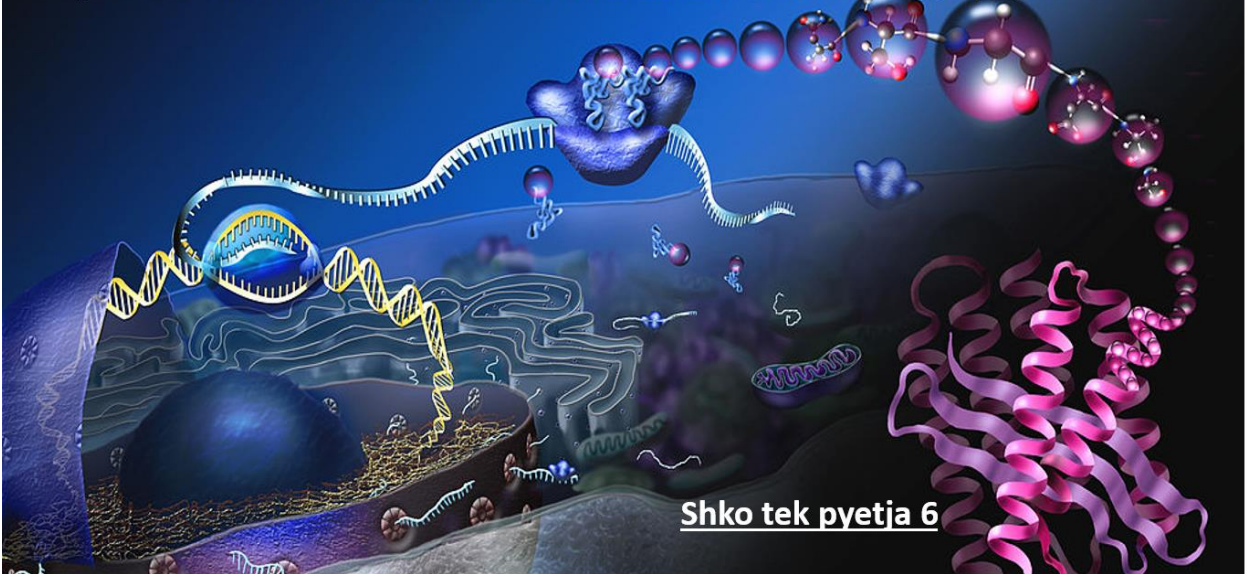
A- ARN-t lidhen me lidhje peptidike

B- aminoacidet lidhen me lidhje hidrogjenore

C- aminoacidet lidhen me lidhje peptidike



Gjatë translimit në ribozome aminoacidet lidhen me lidhje peptidike



Shko tek pyetja 6



Shumë nga sëmundjet metabolike lidhen me mungesën e prodhimit të një enzime të caktuar. Referuar edhe situatës së të nxënit ku qëndron rëndësia e njohjes dhe të kuptuarit të biosintezës së proteinave?

A- Kjo na lejon që të prodhojmë proteina ushqyese të rëndësishme për dietën tonë ushqimore

B- Prodhimi i proteinave në fabrikat kimike do të ndikojë në përmirësimin dhe rritjen e të ardhurave ekonomike në shkallë globale.

C- Prodhimi i një proteine të re në fabrikat kimike do të përmirësojë jetën e individëve që vuajnë nga sëmundje të tilla.

- Prodhimi i këtyre enzimave në fabrikat kimike të prodhimit të proteinave do të përmirësojë jetën e individëve që vuajnë nga sëmundje të tilla metabolike.
- Mund të prodhohen proteina që duke u injektuar në gjak të mos shkaktojnë reaksione alergjike.
- Këto enzima mund të kenë gjysëmjetë më të gjatë se enzima natyrore

Përfundo kuicin



### 3.2.2 Kriteret e vlerësimit të orës mësimore të hapur

Kriteret e vlerësimit të orës mësimore të hapur:

- mbështesin mësuesit e kategorisë së parë të kualifikimit për të planifikuar dhe për të organizuar një orë mësimore sa më cilësore dhe efektive për arritjet e nxënësit;
- i shërbejnë drejtuesit dhe anëtarëve të rrjetit profesional, drejtuesit të shkollës si dhe pjesëmarrësve të tjerë gjatë zhvillimit të orës mësimore të hapur për të gjykuar dhe vlerësuar cilësinë dhe efektivitetin e kësaj ore mësimore;

Zhvillimi i orës së hapur mësimore, diskutimet, komentet, vlerësimet, sugjerimet e kolegëve u krijojnë mundësi të gjithë mësuesve të shkëmbejnë përvoja pozitive dhe të identifikojnë anët pozitive të një ore mësimore cilësore për t'i bërë pjesë të punës së tyre të përditshme.

**Kriteret për vlerësimin e orës mësimore të hapur**

Kriteret për vlerësimin e orës mësimore të hapur						
Gjithsej 70 pikë						
Përshkruesit	Niveli 1 - Dobët		Niveli 2 – Mjaftueshëm	Niveli 3 – Mirë		Niveli 4 – Shumë mirë
<b>Planifikimi i orës mësimore të hapur (10 pikë)</b>						
Mësuesi	ka	0 – 1 pikë	2 – 3 pikë	4 pikë	5 pikë	

<p><b>planifikuar të gjithë komponentët e orës së mësimi në mënyrë koherente dhe në përmbushje të rezultateve të të nxënit</b></p>	<p><i>Mësuesi ka planifikuar orën mësimore pa pasur një koherencë të komponentëve. Rezultatet e të nxënit (RN) nuk bazohen në programin lëndordhe mësuesi nuk ka planifikuar situatë të nxëni. Metodologjia është tradicionale dhe për më tepër nuk lidhet me stilet e të nxënit. Pyetjet që u drejtohen nxënësve nuk janë sipas niveleve.</i></p>	<p><i>Mësuesi ka planifikuar rezultatet e të nxënit sipas programit lëndor; ka planifikuar situatë të nxëni, e cila nuk ndikon shumë në përmbushjen e rezultateve të të nxënit (RN) ose nuk ka planifikuar situatë të nxëni. Organizimi i nxënësve në klasë është tradicional dhe nuk janë lidhur me stilet e të nxënit, Pyetjet në përgjithësi janë sipas niveleve.</i></p>	<p><i>Mësuesi ka planifikuar rezultatet e të nxënit sipas programit lëndor, ka planifikuar situatë të nxëni, si dhe ka planifikuar organizimin e nxënësve. Metodot dhe teknikat mësimore janë në koherencë me RN, por nuk përputhen me situatën e të nxënit dhe me stilet e të nxënit. Mësuesi ka planifikuar pyetje të llojeve të ndryshme sipas niveleve.</i></p>	<p><i>Mësuesi ka planifikuar rezultatet e të nxënit sipas programit lëndor, ka planifikuar situatë të nxëni të cilën e ka përdorur si pjesë e metodologjisë së mësimdhënies, ka planifikuar organizimin e nxënësve dhe metodologjinë në koherencë me RN dhe me stilet e të nxënit, si dhe ka planifikuar pyetje të llojeve të ndryshme sipas niveleve.</i></p>
<p><b>Mësuesi ka planifikuar për temën mësimore qasje të reja inovative që lidhen me demonstrimin e</b></p>	<p><i>0 – 1 pikë Mësuesi ka një planifikim ditor rutinë, pa u kujdesur për qasje të reja inovative dhe pa përfshirë edhe</i></p>	<p><i>2 – 3 pikë Mësuesi në planifikimin e tij ka qasje më së shumti tradicionale. Metodot e planifikuara</i></p>	<p><i>4 pikë Mësuesi në planifikimin e tij ka qasje të reja inovative që lidhen me zhvillimin e mendimit kritik të</i></p>	<p><i>5 pikë Mësuesi në planifikimin e tij kujdeset që të planifikojë qasje të reja inovative që lidhen me zhvillimin e</i></p>

<b>kompetencave të të nxënit gjatë gjithë jetës, krahas kompetencave lëndore</b>	<i>zhvillimin e kompetencave kyç të të nxënit gjatë gjithë jetës.</i>	<i>fokusohen më së shumti te konceptet lëndore, duke lënë mënjanë kompetencat kyç të të nxënit gjatë gjithë jetës.</i>	<i>nxënësve, me përdorimin e TIK dhe me gjithëpërfshirjen në procesin mësimor. Nga ana tjetër metodat e planifikuara fokusohen më së shumti te konceptet lëndore, duke lënë mënjanë kompetencat kyç të të nxënit gjatë gjithë jetës.</i>	<i>mendimit kritik të nxënësve, me përdorimin TIK dhe me gjithëpërfshirjen në procesin mësimor. Gjithashtu ai kujdeset që nëpërmjet metodave të planifikuara të përfshijë edhe rezultate të kompetencave kyç të të nxënit gjatë gjithë jetës.</i>
--	---	--	--	---

### Mjedisi i të nxënit (14 pikë)

<b>Mësuesi ka krijuar një klimë pozitive, ku nxënësit trajtohen në mënyrë të barabartë, shprehin lirshëm mendimet e tyre, respektojnë njëri -tjetrin dhe pranojnë mendimin</b>	<i>0 – 1 pikë Mësuesi krijon një mjedis jo miqësor në klasë, ku jo të gjithë nxënësit kanë mundësi për t'u shprehur lirshëm. Gjatë orës së mësimet vetëm disa nxënës ndihen të suksesshëm dhe me besim e vlerësim për</i>	<i>2 – 3 pikë Mësuesi krijon një mjedis tradicional në klasë, ku nxënësit nuk kanë shumë komunikim me njëri-tjetrin. Mësuesi ka krijuar një kulturë të nxëni, por jo të gjithë ndihen të suksesshëm dhe me besim e</i>	<i>4 - 5 pikë Mësuesi kujdeset që nxënësit të respektojnë njëri-tjetrin dhe të jenë tolerantë duke pranuar mendimin ndryshe. Mësuesi ka krijuar një kulturë të nxëni, por jo të gjithë ndihen të suksesshëm dhe me besim e vlerësim për</i>	<i>6 - 7 pikë Mësuesi promovon suksesin e çdo nxënësi duke krijuar një klimë pozitive dhe mjedis miqësor, ku të gjithë respektojnë njëri-tjetrin dhe janë tolerantë duke pranuar mendimin ndryshe. Mësuesi ka krijuar një kulturë të nxëni për të gjithë duke</i>
--	---	--	---	---

<b>ndryshe.</b>	<i>veten.</i>	<i>vlerësim për veten.</i>	<i>veten.</i>	<i>nxitur besimin dhe vlerësimin për veten.</i>
<b>Mësuesi angazhon dhe përfshin të gjithë nxënësit duke i nxitur dhe motivuar të ndërmarrin iniciativa, i dëgjon me vëmendje dhe u jep përgjigje me kujdes.</b>	<i>0 – 1 pikë</i> <i>Mësuesi organizon orën e mësimit në mënyrë tradicionale, ku pak nxënës përfshihen. Vetëm disa nxënës nxiten të marrin pjesë në mësim, të tjerët nuk nxiten me detyra motivuese. Mësuesi nuk u kushton vëmendje të gjithëve lidhur me pyetjet që ata i drejtojnë gjatë orës së mësimit.</i>	<i>2 – 3 pikë</i> <i>Mësuesi organizon orën e mësimit në mënyrë tradicionale, ku jo gjithë nxënësit përfshihen dhe angazhohen. Vetëm disa nxënës nxiten të marrin pjesë në mësim dhe të ndërmarrin iniciativa. Ai u kushton vëmendje, por nuk i jep mundësi të gjithëve të marrin një përgjigje.</i>	<i>4 - 5 pikë</i> <i>Mësuesi organizon orën e mësimit duke u kujdesur që të gjithë nxënësit të përfshihen dhe angazhohen, por nuk i nxit ata me detyra motivuese duke i lënë disi pasiv.. Ai i kushton vëmendje kur ata shprehin mendimet e tyre, i dëgjon me vëmendje, por nuk u jep mundësi të gjithëve të marrin një përgjigje.</i>	<i>6 - 7 pikë</i> <i>Mësuesi organizon orën e mësimit duke u kujdesur që të gjithë nxënësit të përfshihen dhe angazhohen me detyra motivuese dhe i nxit ata të ndërmarrin iniciativa. Ai i kushton vëmendje kur ata shprehin mendimet e tyre, i dëgjon me vëmendje dhe u jep përgjigje me kujdes.</i>

#### **Metodat mësimore (21 pikë)**

<b>Mësuesi organizon nxënësit në varësi të metodave që do të përdorë dhe stileve të të nxënësve</b>	<i>0 – 1 pikë</i> <i>Mësuesi nuk organizon nxënësit në varësi të metodës së zgjedhur dhe demonstroi që nuk i nxit stilet e</i>	<i>2 – 3 pikë</i> <i>Mësuesi demonstroi që i nxit stilet e të nxënësve të tij por ora e mësimit është tradicionale</i>	<i>4 - 5 pikë</i> <i>Mësuesi demonstroi që i nxit stilet e të nxënësve të tij por metodat e teknikat që përdor në orën e</i>	<i>6 - 7 pikë</i> <i>Mësuesi demonstroi që i nxit shumë mirë stilet e të nxënësve të tij dhe përdor metoda e teknika që i lidh</i>
---	---	---	---	---

	<i>të nxënit. Ora e mësimimit është rutinë dhe kryesisht tradicionale.</i>	<i>pa u kujdesur që nxënësit të përmirësojnë arritjet e tyre bazuar në stilin e tyre të të nxënit.</i>	<i>mësimimit nuk përfshijnë të gjitha stilet e të nxënit duke krijuar kushte që jo të gjithë nxënësit të përmirësojnë arritjet e tyre.</i>	<i>më së miri me stilet e të nxënit duke i dhënë mundësi nxënësit të përmirësojnë arritjet e tij.</i>
<b>Mësuesi përdor metoda që nxisin mendimin kritik, krijues, që nxisin diskutimin (apo debatin).</b>	<i>0 – 1 pikë Mësuesi demonstroi që nuk ka njohuri në përdorimin e metodave të ndryshme gjatë orës së mësimimit duke u fokusuar më shumti vetëm te ato tradicionale. Gjatë zhvillimit të orës mësimore mësimi fokusohet më shumti te të mësuarit mekanik e riprodhues dhe nuk nxiten shprehjet e të menduarit në mënyrë kritike.</i>	<i>2 – 3 pikë Mësuesi demonstroi që ka njohuri të kufizuara për metoda të ndryshme gjatë orës së mësimimit duke u fokusuar më shumti vetëm te ato tradicionale. Gjatë zhvillimit të orës mësimore vetëm disa nxënësve u jep mundësi të diskutojnë apo të demonstrojnë shprehjet e mendimit kritik.</i>	<i>4 - 5 pikë Mësuesi demonstroi që ka njohuri për disa metoda të mësimdhënies, gjatë zhvillimit të orës mësimore përdor ndonjë metodë apo teknika që nxin mendimin kritik, krijues të nxënësit, por vetëm disa nxënësve u jep mundësi të diskutojnë në këto metoda.</i>	<i>6 - 7 pikë Mësuesi demonstroi që ka njohuri shumë të mira për shumëllojshërinë e metodave të mësimdhënies, gjatë zhvillimit të orës mësimore përdor metoda dhe teknika që nxin mendimin kritik, krijues të nxënësit, që nxin diskutimin (apo debatin) dhe i jep mundësi të gjithë nxënësve të përfshihen në këto metoda.</i>
<b>Mësuesi drejton pyetje</b>	<i>0 – 1 pikë Mësuesi</i>	<i>2 – 3 pikë Mësuesi</i>	<i>4 - 5 pikë Mësuesi</i>	<i>6 - 7 pikë Mësuesi</i>

<b>të niveleve dhe llojeve të ndryshme dhe nxit nxënësit të bëjnë pyetje gjatë orës së mësimit.</b>	<i>demonstron që nuk ka njohuri për nivelet dhe llojet e pyetjeve. Ai nuk përdor pyetje të llojeve dhe niveleve të ndryshme Gjithashtu pyetjet i drejton vetëm mësuesi dhe nuk nxit nxënësit të bëjnë pyetje..</i>	<i>demonstron që ka njohuri të kufizuara për nivelet dhe llojet e pyetjeve. Ai nuk përdor pyetje të llojeve të ndryshme dhe jo për të gjitha nivelet. Gjithashtu nxit nxënësit të bëjnë pyetje gjatë orës së mësimit por nuk i jep mundësi nxënësve të përgjigjen vetë.</i>	<i>demonstron që ka njohuri për nivelet dhe llojet e pyetjeve. Ai përdor lloje të kufizuara pyetjesh dhe jo për të gjitha nivelet. Gjithashtu nxit nxënësit të bëjnë pyetje gjatë orës së mësimit por nuk i jep mundësi nxënësve të përgjigjen vetë.</i>	<i>demonstron që ka njohuri shumë të mira për nivelet dhe llojet e pyetjeve. Ai i përdor këto gjatë gjithë orës mësimore dhe gjithashtu nxit nxënësit të bëjnë pyetje gjatë orës së mësimit dhe njëri – tjetrit.</i>
---	--	---	--	--

#### Vlerësimi dhe arritjet e nxënësve (17 pikë)

<b>Mësuesi vlerëson për të identifikuar nevojat për përmirësim të nxënësit dhe lehtëson procesin e nxënies së tij.</b>	0 – 1 pikë <i>Mësuesi përdor vlerësimin e nxënësit për të matur vetëm arritjet e tij në orën e mësimit.</i>	2 – 3 pikë <i>Mësuesi demonstron se përdor vlerësimin e nxënësit për të mbledhur informacion lidhur me rezultatet në vijim të nxënësit. Mësuesi përdor vlerësimin nxënësit për të matur vetëm arritjet e nxënësit</i>	4 - 5 pikë <i>Mësuesi demonstron se përdor vlerësimin e nxënësit për të mbledhur informacion lidhur me rezultatet në vijim të nxënësit Ai përdor vlerësimin e nxënësit për të matur vetëm arritjet e nxënësit në orën e mësimit</i>	6 - 7 pikë <i>Mësuesi demonstron se përdor vlerësimin e nxënësit për të mbledhur informacion lidhur me rezultatet në vijim të nxënësit Ai përdor vlerësimin për identifikuar pikat e forta të tij si dhe nevojat për përmirësim të nxënësit duke e</i>
--	--	--	--	---

		<i>në orën e mësimi.</i>	<i>duke identifikuar nevojat për përmirësim të tij.</i>	<i>mbështetur dhe lehtësuar në procesin e nxënies së nxënësit.</i>
<b>Mësuesi përdor teknika të ndryshme vlerësimi, vetëvlerësimi apo vlerësimi të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes.</b>	0 – 1 pikë <i>Mësuesi përdor teknika të ndryshme vlerësimi por nuk përdor nivelet e arritjes mbështetur në rezultatet e të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes.</i>	2 – 3 pikë <i>Mësuesi përdor teknika të ndryshme vlerësimi bazuar në nivelet e arritjes mbështetur në rezultatet e të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes.</i>	4 pikë <i>Mësuesi demonstroi se ka njohuri dhe përdor teknika të ndryshme vlerësimi bazuar në nivelet e arritjes mbështetur në rezultatet e të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes.</i>	5 pikë <i>Mësuesi demonstroi se ka njohuri dhe përdor teknika të ndryshme vlerësimi, vetëvlerësimi apo vlerësimi të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes mbështetur në rezultatet e të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes.</i>
<b>Mësuesi angazhon nxënësit me detyra të diferencuara sipas stileve të të nxënësve dhe nevojave të nxënësve.</b>	0 – 1 pikë <i>Mësuesi jep detyra për të gjithë nxënësit njësoj, pa marrë parasysh stilet e të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes.</i>	2 – 3 pikë <i>Mësuesi demonstroi se një nevojat e nxënësve, angazhon vetëm disa nxënës me detyra të diferencuara.</i>	4 pikë <i>Mësuesi demonstroi se një nevojat e nxënësve, angazhon nxënësit me detyra të diferencuara bazuar në nevojat e tyre.</i>	5 pikë <i>Mësuesi demonstroi se një nevojat e nxënësve dhe angazhon nxënësit me detyra të diferencuara sipas stileve të të nxënësve nga nxënësit sipas niveleve të arritjes dhe nevojave të tyre.</i>
<b>Përdorimi i mjeteve didaktike dhe digjitale (8 pikë)</b>				
<b>Mësuesi përdor</b>	0 – 1 pikë	2 pikë	3 pikë	4 pikë



<b>mjetet mësimore didaktike për temën mësimore</b>	<i>Mësuesi nuk përdor mjete mësimore didaktike për arritjen e rezultateve të të nxënimit të temës mësimore.</i>	<i>Mësuesi përdor vetë mjetet mësimore didaktike, të cilat janë të kufizuara për zhvillimin e plotë të rezultateve të të nxënimit të temës mësimore.</i>	<i>Mësuesi përdor vetë mjetet mësimore didaktike të përshtatshme në përbushje të rezultateve të të nxënimit të temës mësimore, por nuk angazhon shumë nxënësit në përdorimin e tyre.</i>	<i>Mësuesi ka krijuar mjete mësimore didaktike dhe i përdor ato në përbushje të rezultateve të të nxënimit të temës mësimore duke vënë edhe nxënësit në përdorim të tyre në mënyrë që të nxisë te nxënësit të mësuarin praktik dhe krijues.</i>
<b>Mësuesi përdor mjete digjitale për të zhvilluar aftësitë digjitale të nxënësve</b>	<p>0 – 1 pikë</p> <i>Mësuesi nuk përdor mjete digjitale në përbushje të rezultateve të të nxënimit të temës mësimore,</i>	<p>2 pikë</p> <i>Mësuesi përdor me ndihmën e të tjerëve mjete digjitale por përmbajtja nuk lidhet shumë me rezultatet e të nxënimit të temës mësimore.</i>	<p>3 pikë</p> <i>Mësuesi përdor vetë mjete digjitale në përbushje të rezultateve të të nxënimit të temës mësimore, por nxënësit nuk angazhohen në përdorimin e TIK.</i>	<p>4 pikë</p> <i>Mësuesi përdor mjete digjitale dhe angazhon nxënësit në kryerjen e veprimtarive që kërkojnë përdorimin e TIK-ut, në përbushje të rezultateve të të nxënimit të temës mësimore dhe për të zhvilluar aftësitë digjitale të nxënësve.</i>

